

Отже, оцінка сучасного стану вітчизняного ринку страхування життя, дозволяє виділити низку позитивних тенденцій у цьому секторі економіки: зростання капіталізації та платоспроможності страхових компаній, збільшення обсягу надходжень страхових премій

та страхових виплат, зростання кількості застрахованих осіб тощо. Та, незважаючи на досягнуті результати, процеси розвитку цього виду відносин стримуються чи навіть унеможливаються цілим рядом проблем, що потребують уважного вивчення та подолання.

Література

1. Базилевич В. Д. Новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України / В. Д. Базилевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – Вип. 133. – С. 5-8.
2. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua>
3. Нечипорук Л. В. Теорія та практика страхового ринку в Україні : монографія. / Л. В. Нечипорук. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 300 с.
4. Публічний звіт про діяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nfp.gov.ua/news/1675.html>
5. Хенке Фолькер. Особливості страхування життя в європейських країнах / Фолькер Хенке // Страхова справа. – 2005. – №2. – С. 25-28.

УДК 657.24:06.05

ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ «СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» ТА ЇЇ ТРАКТУВАННЯ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Шестерняк М.М. – к.е.н.

Тернопільський національний економічний університет

В Україні проблемні питання пов'язані зі спільною діяльністю у сфері обліку є малодосліджені. Проведення спільної діяльності та ведення обліку має свою специфіку, яка зумовлена низьким рівнем законодавчого регулювання та забезпечення, різностороннім відображенням і тлумаченням у

зловживань та стримує її розвиток. Спільна діяльність є універсальною формою розвитку господарських зв'язків, що породжує потребу її наукового осмислення, дослідження економічної природи та обґрунтування сутності. Тому, визначення

Таблиця 1

Трактування понятійного визначення «спільна діяльність» та його словосполучень у вітчизняному законодавстві*

Використані джерела інформації	Визначення, що наведені в спеціалізованій літературі
Закон УРСР від 27.03.1991р. «Про підприємства в Українській РСР» [2]	спільна діяльність ототожнюється із спільним підприємством
ГКУ [3]	із прийняттям ГКУ закон УРСР від 27.03.1991р. «Про підприємства в Українській РСР» та ЗУ від 04.02.1998 р. «Про внесення змін до Закону України «Про підприємства в Україні» втратили чинність, проте спільна діяльність знову не знаходить своєї понятійної визначеності
ст. 1 ЗУ від 16.04.1991р. «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4]	спільну підприємницьку (господарську) діяльність розглядають як таку, що базується на співробітництві між суб'єктами господарської діяльності України та іноземними суб'єктами господарської діяльності і на спільному розподілі результатів та ризиків від її здійснення

ЗУ від 19.03.1996 р. «Про режим іноземного інвестування» [5]	спільна інвестиційна діяльність з участю іноземних суб'єктів господарювання може здійснюватися як у вигляді підприємства (організації) будь-якої організаційно-правової форми, створеного у відповідності з законодавством України (ст. 1), так і у вигляді договору (контракту) про спільну інвестиційну діяльність (виробничої кооперації, спільного виробництва тощо), не пов'язану зі створенням юридичної особи, відповідно до законодавства України (ст. 23)
ст. 7 ЗУ від 22.05.1997 р. «Про оподаткування прибутку підприємств» (що втратив чинність з 01.01.2011 р.) [6]	спільна діяльність без створення юридичної особи провадиться на підставі договору про спільну діяльність, що передбачає об'єднання засобів або майна учасників для досягнення спільної господарської мети
ЗУ від 04.02.1998 р. «Про внесення змін до Закону України «Про підприємства в Україні» [7]	спільне підприємство взагалі перестає існувати як самостійний вид
п. 3 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», затвердженого наказом МФУ від 26.04.2000 р. [8]	для цілей фінансового обліку визначає спільну діяльність як господарську діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними
ст. 1 п. 7 Угода між Урядом України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів про сприяння та захист інвестицій від 22.01.2003 р. [9]	«спільна діяльність» включає організацію, контроль, дію, утримання та розміщення юридичних осіб, філій, агентств, офісів, заводів або інших установ для здійснення комерційної діяльності; укладання, виконання та нагляд за виконанням контрактів; придбання, використання, захист та розміщення усіх видів майна, включаючи право на інтелектуальну власність; запозичення фондів, придбання звичайних акцій і придбання іноземних векселів для імпорту
підпункт 153.14.1 ст. 153 «Оподаткування операцій особливого виду» розділ III «Податок на прибуток підприємств» ПКУ [10]	відносить спільну діяльність до «операцій особливого виду», де вказано, що спільна діяльність без створення юридичної особи провадиться на підставі договору про спільну діяльність
Вікіпедія – Вільна Енциклопедія [11]	«спільна підприємницька діяльність» - це діяльність, що базується на співробітництві між суб'єктами господарської діяльності України та іноземними суб'єктами господарської діяльності, а також на спільному розподілі результатів та ризиків від її здійснення

сутності «спільної діяльності» та її трактування у вітчизняному законодавстві дасть змогу уникнути багатьох проблемних моментів, скоординувати роботу на підприємстві та підвищити його ефективність.

Понятійне визначення «спільної діяльності», як і будь-якого іншого виду господарювання, обґрунтоване як у вітчизняному законодавстві, так і в законодавстві зарубіжних країн, і, відповідно, пройшло всі етапи становлення, розвитку та вдосконалення, що висвітлила автор [1, с. 224–227] у науковій статті. Дослідження теоретичних засад спільної діяльності в Україні дало змогу зробити висновок, що згідно з національними стандартами спільна діяльність розглядається тільки як спільна діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, а відповідно до чинних норм ЦКУ, спільна діяльність розглядається залежно від наявності або відсутності внесків її учасників. Поняття «спільна діяльність» та його словосполучень у вітчизняному законодавстві подано таблиці 1.

«Спільна діяльність» не є власним поняттям бухгалтерського обліку, а це

поняття запозичене з правових наук, яке досліджується в облікових науках з метою встановлення особливостей облікового (бухгалтерського та податкового) відображення операцій, які виникають при здійсненні спільної діяльності [12].

«Спільна діяльність без створення юридичної особи» – це діяльність двох або більше суб'єктів господарювання, які співпрацюють задля досягнення спільної мети (що не суперечить закону) шляхом об'єднання (злиття окремих енергетичних, трудових, інформаційних, фінансових, матеріальних ресурсів і капіталу в єдину систему) внесків учасників відповідно до угоди про спільну діяльність зі здійсненням спільного контролю.

Ґрунтовних досліджень також потребують питання здійснення контролю над діяльністю суб'єктів господарювання, що уклали договір про спільну діяльність, ведення їх обліку, складання звітності за результатами діяльності, оподаткування спільної діяльності без створення юридичної особи, формування витрат простого товариства, тощо.

Література

1. Шестерняк М.М. Теоретичні засади спільної діяльності в правовому полі України / М. М. Шестерняк // Наука й економіка: Наук.-теорет. журнал Хмельницького економічного університету. Вип. 4 (16), т. 2, 2009. – С. 222–230.
2. Закон УРСР «Про підприємства в Українській РСР» від 27. 03. 1991 р. № 887–ХІІ–ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]: // Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
3. 2. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 року № 436-IV із змінами // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]: // Режим доступу до кодексу: <http://www.liga.zakon.ua> – Назва з екрана.
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16. 04. 1991 р. № 29–ВР УРСР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]: // Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
5. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19. 03. 1996 р. № 93/96 – ВР, зі змінами та доповненнями станом на 15. 01. 2011 р. [Електронний ресурс]: // Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
6. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28. 12. 1994 р. № 335/94–ВР, від 22. 05. 1997 р. № 283/97–ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]: // Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
7. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про підприємства в Україні» від 04. 02. 1998 р. № 72/98–ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]: // Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26. 04. 2000 р. № 91, зареєстроване в Мін'юсті України 17. 05. 2000 р. № 284/4505, зі змінами та доповненнями за станом на 11. 01. 2012 р. [Електронний ресурс]: // Режим доступу до станд.: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
9. Про сприяння та захист інвестицій: Угода між Урядом України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів від 22 січня 2003 р. [Електронний ресурс]: // Режим доступу до угоди: <http://www.liga.zakon.ua> – Назва з екрана.
10. Податковий кодекс України: Чинне законодавство зі змінами та допов. за станом на 19 січ. 2011 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – 512 с. – (Кодекси України).
11. Вікіпедія – Вільна Енциклопедія [Електронний ресурс]: // Режим доступу до енцикл.: http://www.uk.wikipedia.org/wiki/класифікація;спільна_підприємницька_діяльність – Назва з екрана.
12. Гарапко Н. І. Спільна діяльність без створення юридичної особи: порівняння з подібними формами співпраці / Н. І. Гарапко // Облік і фінанси: Економіка і менеджмент, № 1 (67), 2015. – С. 145–151.